

Foreningen udgiver to gange om året medlemsbladet Resonans. Det udkommer medio juni og medio januar og indeholder relevante artikler om radiohistorie, radioteknik, referater fra afholdte ekskursioner, byttedage med mere.

Redaktør: Per Rasmus Møller, Nørregade 4, 8550 Ryomgaard.

8639 4048 2380 4428 fredslundmoller@mail.dk

I Resonans' nummer for December 2013 kan medlemmerne af RFV læse en beretning fra en læretid som radiomekaniker..

I Resonans' nummer for juni 2013 kan medlemmerne af RFV læse bl. a. følgende:

Til svendeprøve på Radioskolen af Per Rasmus Møller

Resultatet af fire års indsats skulle stå sin prøve, da jeg i april 1971 for sidste gang vendte tilbage til Radioskolen i Viborg. Denne gang for at aflægge svendeprøve, hvor opholdet indebar en opsamling af alt det indlærte stof igennem de øvrige fire år såvel i teori som i praksis. Som lærer fik vi K.G. Andersen (jeg ved ikke, hvad initialerne står for) der var udset til at føre alle skolens elever frem til svendeprøven. Han var kendt som en højt respekteret lærer, der formåede at fokusere på det væsentlige og derigennem klæde sine elever på til at smutte igennem nåleøjet. Der var derfor heller ikke en eneste af hans tidligere elever, der var dumpet.

Dagligdagen var delt ligeligt mellem teori og praktisk fejlfinding samt justering. Farvefjernsynet var endnu i sin vorden og indgik ikke i pensum, men alle mulige

forekommende fejl indenfor fjernsyn (sort/hvid), radio, pladespillere, båndoptagere, Hi-Fi forstærkere skulle vi være hjemme i.

Endelig kom dagen. Forud havde vi gennemgået en teoretisk prøve med 300 spørgsmål, der skulle besvares ved afkrydsning som på en anden tipskupon. Der var 5 svarmuligheder til hvert spørgsmål, så var man helt blank, var der i det mindste 20 % chance for at ramme rigtigt. Jeg klarede skærene helt godt, men manglede desværre nogle få rigtige spørgsmål i at have fuldt hus.

Et teknisk problem diskuteres i svendeprøveklassen. Det er K.G. til venstre, mens forfatteren ses i billedets højre side. Foto 1971 fra forf. samling

Den praktiske svendeprøve foregik dagen efter. Til stede var der, foruden læreren, to skuemestre, der var særligt indkaldt til formålet. De repræsenterede radiobranchen og skulle sikre, at alt gik rigtigt for sig og samtidig være med til at bedømme den enkeltes præstation. Da det omsider blev min tur, var blodtrykket på kogepunktet af nervøsitet, men da jeg havde hilst på og stod foran det grønne bord med de hvide sedler med opgaverne, blev jeg en kende roligere. Da jeg et øjeblik efter havde læst sedlen, var jeg helt nede på jorden. Opgaven lød på at finde en fejl i en Arena Radio type FDR 1100. Modellen, der var opbygget med radiorør, havde jeg arbejdet med gennem hele læretiden og var derfor godt hjemme i. Da jeg fik tændt for radioen var den tavs, men jeg fik hurtigt lokaliseret fejlen til lavfrekvensforstærkeren. Efter at have prøvet lidt frem og tilbage og målt en række spændinger, kunne fejlen lokaliseres til en afbrudt katodemodstand ved det første rør efter volumenkontrollen. Smil, tak, buk og farvel. Jeg kunne nu kalde mig radiomekaniker!

Denne artikel er hentet fra erindringsbogen "Vejen frem" udgivet 2011

I Resonans' nummer for December 2012 kunne medlemmerne af RFV læse bl. a. følgende:

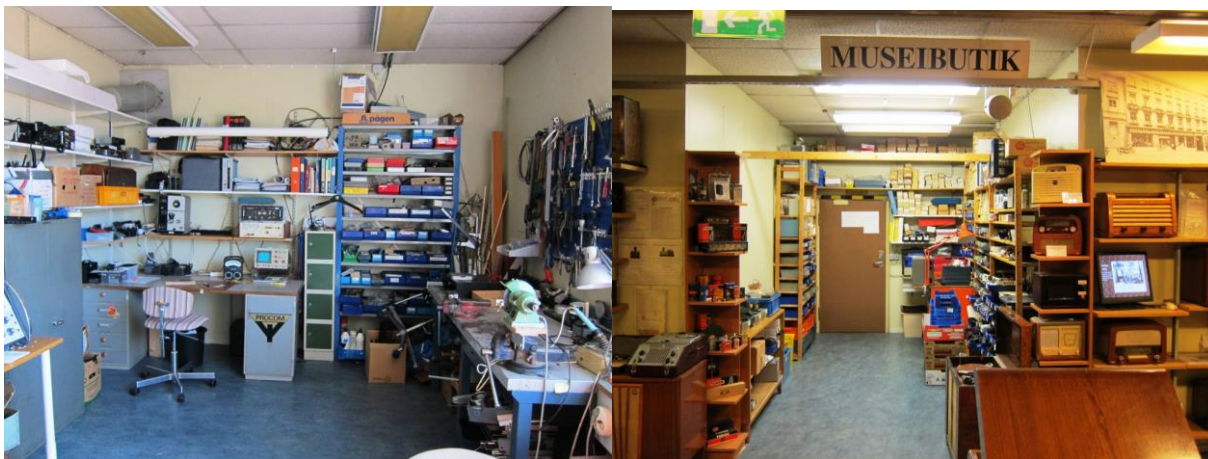
Radiotur til Gøteborg

af John Sau

Først i juni måned var jeg sammen med 6 andre radiotur i Gøteborg. Vi besøgte Gøteborg Radiomuseum på 6 sal i en stor industriejendom. Museet råder over 1000 kvm og pladsen udnyttes til det yderste. Museet er opdelt i mange faglige afdelinger (radio tv kommunikation osv.). Hver afdeling står selv for indretning, reparation og indsamling af apparater.

Der står mange radioer på hylderne og store radiogrammofoner på gulvet i midten.

Et flot værksted med 2 arbejdspladser og en museumsbutik med et gode tilbud.

Et rum fyldt med radiorør til salg!

En skøn radio til at få forstand af.

Radiohistoriske Foreningen i Vestsverige blev grundlagt i 1983. Det nuværende museum er fra 1994 og koster 200.000kr i årlig leje. Museet besøges af 2000 gæster pr år. Der er 700 medlemmer hvoraf 50 hjælper til i museet om ugen. Museet har åbent hver dag 12-15 dog 20 om onsdagen. Mandag er lukket.

Museet holder loppemarked hver måned. Apparater til salg står i en trappeopgang fra stuen til 4 sal. Der er meget at vælge imellem og priserne er rimelige. Vi var så heldige at loppemarkedet åbnede midt på formiddagen. Jeg købte 2 fine transistorradioer og et gammelt Philips oscilloskop (SK6AW - har nogen et diagram mm?)

Kent Ahlqvist modtog os på parkeringspladsen. Besøget startede med kaffe i cafeen og en introduktion til museet og foreningen i foredragssalen. Derefter gik vi rundt og så på sagerne i flere timer. Der var meget at snakke om og mange radioer måtte ned for en nærmere undersøgelse.

Det militære udstyr er ret omfattende

TV afdelingen var også godt fyldt op

Kent fortalte at museet skulle moderniseres. Der står for meget fremme. Det bliver spændende at se det om nogle år.

Næste dag kørte vi sammen med Kent til Varberg Radio Station ved Grimeton. Her står verdens eneste alternator (vekselstrømsgenerator). Den sender med en frekvens på 17,2 KHz. og en effekt på 200 KW. Den stod færdig sidst i 1924 og indgik i et kommunikationssystem sammen med 18 lignende stationer der dækkede hele jorden.

I 2004 blev stationen optaget på UNESCO's liste over verdensarv.

Stationsbygningen og kølebassin.

Køleanlæg indenfor

Stationen ligger på en 110ha stor grund. Der findes en flot besøgsbygning med cafe og butik. Her kan bl.a. man købe et radiobyggesæt der kan modtage på 18,2 KHz. for 500 kr.

Til en kop kaffe fortalte Kent om stationen indretning, vedligehold og drift. Alt er meget velholdt. Det er fantastisk at indtægterne kan række så langt – og frivillige kan finde ud af at holde mekanikken kørende.

Efter en interessant snak gik vi over til stationen hvor Kent fortalte om det hele.

Alternator udviklet af Ernst F W Alexanderson.

Kontrolanlæg

Alexanderson byggede den første alternater for Fessender i USA i 1906. Telegrafi fra senderen blev modtaget langt ude på havet omkring USA. Sendere udsender kontinuerlige

radiobølger og blev derfor anvendt til verdens første "rundkast" i 1906 af tale, sang og musik.

Antennetransformator

Første antennespole

Under antennerne findes en jordantenne 3000x300m. Antenneanlægget anvendes af forsvaret og private firmaer til forsøg.

Stationen sender hvert år først i juni og sidst i december måned. Den kan modtages over det meste af jorden.

6 antenner, 127m høje og længde 2200m

Sidste antennespole

Stationen sendte første gang i oktober 1924. Den blev modtaget af Radio Central på Rocky Point, Long Island, USA. Stationen blev indviet den 2. juli 1925 af kong Gustaf V og signalet blev modtaget af USA's præsident der priste den nye forbindelse og demokratiet der havde ført så mange svenskere til USA.

Besøget på Grimeton vil aldrig kunne glemmes. Det var fantastisk og mageløst. Tak for turen og en særlig tak til Kent for hans store engagement.

Resonans' nummer for December 2011 kunne medlemmerne af RFV læse bl. a. følgende:

MIN TID SOM RADIOMAND

GAMMEL STRUER-DRENG FORTÆLLER OM BL. A. GODT 7 UNGDOMSÅR HOS B&O OG AUDIOLA

Af Knud Høyer, Helsingør

Jeg er født i Struer den 16. august 1922 som nr. 2 ud af en drengeflok på 4. Mine forældre var Else Marie og Ivan Høyer. Min far var lokomotivfyrbøder og passede således fint ind i det, som dengang var *jernbanebyen Struer*. Jeg blev døbt i Struer Kirke og fik navnet Knud Høyer. Min mor har siden fortalt mig, at det i sommeren 1922 regnede hver eneste søndag, og det kan ikke have været forureningen, som dengang var årsag til det.

Jeg gik 8 år i Struer Borger- og Realskole og sluttede min skoletid i april 1937 med en halvdårlig mellemskoleeksamen. Jeg fik dog rent ug i fysik, som nok var lidt af en foræring, idet lærerens datter blev eksamineret lige før mig. Hendes far kom bagefter smilende ud og sagde, at "begge de to små mennesker fik ug." Jeg har åbenbart ikke være så stor dengang, men måler da nu stadig over 1 meter og 80.

Som så mange andre drenge i byen kom jeg i en alder af 14 år gammel ud på radiofabrikken, hvor man jo fik en kæmpeløn på 12 kr. om ugen. En voksen arbejdsmand fik dengang 48 kr. og en faglært maskinarbejder godt 60 kr. Jeg begyndte hos Lauritsen (fra Boris), hvor jeg bl.a. lavede noget med drejekondensatorer. Men da arbejdet slap op, blev også jeg fyret, og var således arbejdsløs - for første og sidste gang i mit lange liv. Det varede dog kun kort tid. Så kom jeg hen til Helmer Nielsen i spoleafdelingen, og dér var jeg til engang i 1942, da jeg kom til at trimme radioer. Jeg var altså hos Helmer Nielsen i 5 år uden at blive fyret. Men man var jo også billig arbejdskraft, til man blev 18 år.

Helmer Nielsen var en meget flink, dygtig og sympatisk mand, og jeg husker kun én gang, at han bebrejdende sagde til mig: "Det kan godt være, at du selv er glad for det fløjteri, men vi andre er nu ikke så begejstrede."

Mit arbejde bestod mest i, at skrue jernkerner i spolesystemer eller hvad de nu hed. Jernkernerne fik vi fra Siemens i Tyskland, og de var ikke altid lige vellykkede, så der kunne være problemer med at få dem sat ordentlig i.

Fyringer og genantagelser

Jeg var som sagt hos Helmer i 5 år uden at blive fyret. Men vi var også flere gange de eneste på afdelingen. Det var for det meste kort tid før jul, at Helmer gik den tunge gang rundt og meddelte, at der desværre ikke var mere arbejde nu, men så snart der blev noget igen, ville der blive sendt bud. Arbejdsløshedsunderstøttelsen for en almindelig arbejder

var dengang i 18 kr. om ugen + lidt anden hjælp - eller godt en tredjedel af en normal løn. Så der blev smalhals i de små hjem.

I løbet af en måned eller to blev der i reglen arbejde igen, og det var så mit behagelige job at cykle rundt og fortælle, at nu skulle de i gang igen, og ih, hvor blev de dog glade, slog mig skulderen og sagde: "Tak, for det, Knud!"

Jeg følte mig altid godt tilpas og blev aldrig blevet mobbet eller på anden måde generet i de 6½ år, jeg var hos B&O. Vi sad mange gange ret tæt sammen, men jeg kan ikke huske, at det har været til nogen gene. Tværtimod, så hyggede vi os og da arbejdet sjældent krævede de store hjernevindinger, gik snakken livligt om stort og småt – selvfølgelig uden forringelse af arbejdskvaliteten. Man var heldig, hvis man kørte til at sidde i nærheden af Niels Jensen og høre hans beretninger fra hans tidligere liv; de var alt andet end kedelige.

I flæng vil jeg nævne navnene på andre, som jeg kan huske, at jeg arbejdede sammen med. Af damerne var der Helga Graakjær, Erna Appel, søstre Lægaard, Ellen Holm, Ida Kramer og Ellen og Nicoline, som jeg ikke kan huske efternavnene på. Af mændene var der Hagen Krabbesmark, Peter Lundsgaard fra Bøvling, den lille urmager Mikkelsen, Poul Arne Hartvig, Knud Kongsgaard, Anton Kaas Mortensen, Leif Bech Hald, Svend Nielsen og Helmer Nielsen (samme navn som værkføreren). Lige i nærheden lavede Højbjerg forstærkeranlæg, og snedkerne Einar Nielsen, Gerhard Sørensen og Svend Helge Kobberup færdiggjorde de store skabsgrammofoner, af hvilke nogle var med ur.

Andre afdelinger

Af afdelinger var der galvaniseringsafdelingen, hvor Bundgaard var chef. Den har på mig altid virket meget usund, og var det nok også. Der arbejdede også den store sympatiske Ohms, altid med et smil på læben og god for en vittighed. Malerafdelingen stod Rysgaard for, og mit minde derfra er lugten. Nede i kælderen var også de store stansemaskiner, hvor min storebror Eigil en overgang arbejdede. Boldt var chef for bakelitaafdelingen med de store presser, den særlige lugt og den hvislende lyd fra trykløften. I maskinværkstedet blev mine to brødre Eigil og Arne udlært som maskinarbejdere og blev senere lokomotivførere ved DSB. Jeg forsøgte også uden held at komme i maskinlære.

Jeg husker selvfølgelig tydeligt den 9. april, hvor jeg om morgenen var omme hos bager Hansen i Danmarksgade og købe rundstykker. Fru Hansen, der var sønderjyde, fortalte mig, at tyskerne var kommet ind i landet. Resten af dagen på B&O gik mest med at se på de tyske flyvere, som drønedes over fabrikken. Men man var jo ung og frisk og tog ikke så tungt på situationen.

Selvfølgelig var det irriterende at rave rundt under mørklægningen om aftenen og natten med de hvide armbind på. Men vi slap jo billigt, når man tænker på, hvad andre i verden var ude for. Jeg var dog ude for en hændelse, som ikke var så rar. Det var i oktober 1943. Anton Kaas Mortensen, Helmer Nielsen og jeg var holdt op ved B&O og arbejdede hos Jyden i Aalestrup.

Så en aften, hvor Helmer og jeg gik tur, mødte vi nogle tyske soldater, og intetanende tissede jeg op ad en hæk. Men det tog den ene soldat fortrydeligt op og holdt mig fast i

"krebsen", mens tyske gloser strømmede ud af munden på ham. Jeg var heldigvis så fornuftig, at jeg ikke gjorde modstand, og han slap grebet. Det har muligvis været soldater, som var på orlov fra østfronten, så luntten var derfor kort.

B&O Radioteknikum

I de to vintre 1940/41 og 1941/42 meldte jeg mig til og gennemførte første og anden del af B&O Radioteknikum. Undervisningen foregik på Struer Gymnasium. Den første vinter blev vi undervist i matematik og fysik af lærerne adjunkt Hermansen og lektor Rasmussen. Det faldt mig ret let, da jeg jo havde haft det i mellemskolen. Det andet år var straks meget sværere, nemlig radioteknik, og læreren her var en B&O-ingeniør, Erik Rørbæk Madsen.

Da jeg skulle op til eksamen det andet år lige efter påske, var jeg i et dilemma, for skulle jeg læse i påsken eller tage på cykeltur til Silkeborg, Viborg m.m. Jeg valgte cykelturen, hvor vi boede på vandrerhjem, hvor alt var frosset, så det var skralt med hygiejnen, men det var en dejlig tur, hvor vi bl.a. drak rigtig kaffe i restauranten på Himmelbjerget.

Jeg fik da også en hæderlig eksamen, hvor jeg i det mundtlige var oppe i ikke mindre end 40 minutter med ingeniør Harald Linnet som censor. Kort tid efter kom jeg så til det meget mere interessante arbejde, nemlig at trimme radio.

Nogle enkelte gange, hvor der slet ikke var radioarbejde, blev jeg - i stedet for at få en fyreseddel - sammen med nogle få andre sat til at male vinduer, og dem var der jo mange af, og vi blev efterhånden rigtig ferme til det. Sammen med Tage Larsen var jeg også med til at kitte direktør Peter Bangs drivhus. Fra den tid husker jeg også Bangs tjenestepige, som hed Margit.

Af direktørerne var det mest Bang, man så, og han var ikke bleg for at hjælpe til og råde, når der var problemer af teknisk art, eller kloakkerne var stoppet. Han optrådte også til tider i arbejdstøj. Overværkfører Madsen havde jo været med fra begyndelsen på Quistrup. Der var endnu en Madsen, nemlig driftsingeniør M. S. Madsen. På kontoret var Hoffmann Laursen kontorchef, og dér husker jeg også Charles Voldum, frk. Lund og frk. Lilly Andreasen. Det var for det meste Lilly Andreasens stemme, der lød i højtaleranlægget over hele fabrikken.

Fritidsbeskæftigelser

Det var jo ikke meget motion, man fik ved at lave radio, og måske derfor meldte min storebror Eigil og jeg os ind i Dansk Vandrelaug i 1938. Jeg mener, at 1938 var det første år, man fik 14 dages sommerferie. Jeg havde i hvert fald kun 7 dages ferie i 1937, og det allerede i maj.

Cykelturen i sommeren 1938 gik til Flensborg, hvor vi på udturen bl.a. sov i Åbenrå. De fleste vandrerhjem var ikke særlig komfortable, det kunne være skoler, hvor vi sov i klasseværelserne eller 30 mennesker i en gymnastiksal. Prisen pr. nat var 50 øre (en halv timeløn). Vandrerhjemmet i Flensborg var heller ikke noget særligt, og hele stemningen i den tyske by var præget af militær.

Man kørte dengang med flag (vimpler) fra byer, landsdele og lande på cyklen, og de var fastgjort på en snor fra styret og ned til forgaflen. Helt selvfølgelig købte jeg og satte det tyske flag, hagekorsflaget, på min cykel (vi skrev 1938, 2 år før besættelsen). Men det fik en brat ende, for da vi kom til Sønderborg og besøgte vores familie dér, sagde min onkel: "Kan du så se at få det skidt pillet af." Så allerede dengang var han ikke tyskvenlig. I 1939 gik cykelturen til København, hvor vi var for første gang.

Det har nok været gennem Struer Dagblad, at nogle kontorfolk fra B&O - med Jørgen Jensen i spidsen – i en iskold januar i 1940 kaldte sammen til en vandretur Kilen rundt. Mødestedet var for enden af Strandvejen. Vi mødte en lille snes op, af begge køn, jeg i min fars gode DSB-skindjakke. Det blev så begyndelsen til flere års cykel- og vandreture, hvor der fra B&O foruden Jørgen Jensen var Sønderup, Hansen, en meget festlig fyr ved navn Tons Chang Brunett, Arne Jakobsen m.fl.

Senere på året i 1940 kørte vi efter en plan, som Århus Turistforening havde lavet, ned gennem Jylland, mest på biveje, og de var næsten alle sammen grusveje, så der blev tit brug for lappegrejerne. Privatbiler måtte ikke køre, så det var kun enkelte tyske lastbiler, man så. Jeg husker også fra den tur, at vi var oppe i tårnet på Ribe Domkirke, hvor vi så og talte masser af storkereder. Ja, det var før forureningen.

I 1941 gik turen til Helsingør, og jeg var dengang ikke klar over, at jeg skulle ende mine dage her. Mindet fra den tur var lysene i Helsingborg, for her var der jo buldermørkt. I 1942 husker jeg bl.a., at vi gik det meste af Ærø rundt, og vi fik i hvert fald rørt os. Det var ikke ualmindeligt, at vi kørte op til 1400 km på 14 dage.

Af andre fritidsbeskæftigelser i de år sang jeg i kor hos lærer Alvin Møller og gik til klaverundervisning hos frk. Foss.

Ud og prøve noget nyt

I Jyllands-Posten stod der: "Det er ikke dårligt at være radiotekniker i Aalestrup". Så hvorfor ikke prøve det. Helmer, Anton og jeg fik en aftale med Jyden i Aalestrup, som havde sat annoncen i, og vi skulle møde til samtale en bestemt dag og tidspunkt. For at overholde det skulle vi med et tog ved 6-tiden om morgenen, men av! Jeg vågner for sent og hvad så? Bilerne må ikke køre, og der er flere timer, til det næste tog kører. Jo, cyklen, jeg er jo i fin form, og ganske vist er der 60-70 km...

Jeg blev antaget sammen med de 2 andre og husker, at vi spiste haresteg på kroen bagefter. Hjemtransporten foregik med toget. Vi begyndte så i oktober i 1943 (jødeforfølgelser og flugt til Sverige) hos Jyden (cykelfirma), og boede og spiste godt hos Asta, Anton og deres lille søn Ronny. Men selve arbejdet hos Jyden var nu ikke det, jeg havde regnet med, så allerede efter en måned dér, søgte Helmer og jeg andre græsgange, og det blev så radiofabrikken Audiola (Nordisk Solar Compagni) i Kolding, som var en meget moderne fabrik med rullende samlebånd.

Mit arbejde - som en af de sidste på båndet - var til at begynde med at efterse lodninger og skalatræk. Man skulle rubbe neglene for at følge med, og det kneb noget til at begynde med, men efterhånden gik det bedre. Det var så slemt, at nogle af loddedamerne - for

følge med - måtte arbejde i spisepausen. Helmer og jeg boede først på Landmandshotellet i Laasbygade, hvor der var så koldt, at vi måtte skiftes til at sidde oven på radiatoren.

Jeg var hos Audiola i ca. 8 mdr. til omkring juli 1944 og havde det egentlig godt, særlig når man tænker på alt det rædselsfulde, der på den tid foregik i verden.

Ind til DSB

Arbejdsløshed har altid stået for mig som noget forfærdeligt noget, jeg havde jo oplevet 30'erne (1932 med 42,5 pct. arbejdsløse). Det fik mig derfor til at søge ind til noget fast, nemlig DSB. Med hjælp fra min far, som var lokomotivfører, og stationsforstander Svindt begyndte jeg derfor som hjælpearbejder ved DSB i Struer den 17. juli 1944, og min tid som radiomand var slut.

Det var mildest talt en stor forandring at komme fra den lune og lidet konditionskrævende tilværelse som radiomand og ind til DSB, som til tider kunne være kold, farlig og kræve gode kræfter.

Jeg begyndte på godsekspeditionen, hvor der var masser af gods. Der korte jo ingen lastbiler, og de eneste arbejdshjælpemidler var sækkevogn og trækvogn. Senere kom jeg ud at rangere, ligeledes med masser af godsvogne, og det var jo under mørklægningen, hvor det eneste lys var den olielampe, vi havde i hånden, og den var dækket til, så kun en smal lysstribe kom frem. Ja, det var meget farligt, og kort tid, før jeg begyndte, fik Jens Nielsen, min gamle legekammerat, den ene hånd kørt af, og senere mistede en anden ung mand det ene ben. Farligheden kunne også ses i håndbogen for alle DSB-ansatte, hvor der var en annonce for kunstige lemmer.

Min tid i DSB har jeg i 2002 beskrevet udførligt i et skrift: "Fra hjælpearbejder til togfører. Et lille spring ved DSB fra 1944 til 1988".

Min tilværelse nu

Jeg har nu foreløbig været pensioneret i 23 år og været enkemand i 15 år, og min nuværende tilværelse er selvfølgelig præget af mine tidligere gøremål, og dér kommer orienteringssporten ind som nr. 1. Jeg har deltaget i en masse orienteringsløb herhjemme, i Norden og i Tyskland, men jeg kan desværre ikke løbe mere. Jeg deltager dog fortsat i nogle cykel-orienteringsløb.

Så er der heldigvis al det sociale liv i forbindelse med denne sport, og her er det selskabelige ganske omfattende i Helsingør. Klubben eller foreningen hedder Helsingør Ski- og Orienteringsklub (HSOK). Jeg har stået for medlemmernes tilmelding til konkurrencer i 44 år og gør det stadig. I dag foregår det på computer via nettet - og netop den omstændighed bevirkede, at jeg i en sen alder blev tvunget til at sætte mig lidt ind i, hvordan man arbejder på en computer - herunder tekstbehandling, som gør det til en fornøjelse at formulere erindringer, som ellers ville gå tabt.

Alt hvad jeg har skrevet om i denne artikel er "frit fra hukommelsen", og selv om jeg synes, at den er rimelig god, kan der have indsneget sig fejl og mangler.

**Udover om Knud Høyers liv kan man i Resonans
for januar 2012 læse om bl. a. følgende:**

En kombination af B&O og Brunswick er havnet på Struer Museum

RFVs webmaster har udgivet erindringer og fortæller om sin radio-læretid

Portræt af Svend Olufsens ældste bror, Peter Danckwardt Olufsen

Kirsten Bangs røremaskine er blevet skænket til Struer Museum

Struer-piges novelle om B&Os første tid vandt litterær konkurrence

Ringsted Radiomuseum fortæller om radioen under krigen

B&O-oplukkerens far, Holger Krogh, har tog udstillet på Struer Museum

Nu har medlemmerne af RFV adgang til scannede radioblade

Svend Olufsen-niece, Kirsten Færch, portrætteres i ny bog

Støtte til det nye radiomuseum i Ringsted truet af Skat-krav

I Resonans' oktobernummer 2011 kan medlemmerne af RFV læse følgende historie:

REDAKTØRENS FAR FORTÆLLER OM SINE FØRSTE RADIOFORSØG

**IVAN RØNN OM SIN DRENGEINTERESSE FOR RADIO UNDER OPVÆKSTEN
I LEMVIG**

Af Steen Rønn

Min far, Ivan Rønn (1909-05), nedskrev for ret mange år siden historien om, hvordan han begyndte at interessere sig for radio, mens han var stor dreng i Lemvig. Historien dukkede op, da min mor solgte huset efter hans død, og der skulle ryddes op, inden hun flyttede på alderdomshjem.

Min far bevarede sin interesse for radio resten af livet, og jeg husker, hvordan han næsten altid skulle have det seneste af B&Os produkter, så der blev ofte skiftet radio derhjemme – indtil B&O blev så dyrt, at en lærerpension ikke rakte til. Så gik han til sin store sorg over til Sony.

Her er min fars beretning om sit møde med radioen:

Først i 20'erne var der dukket et nyt ord op i aviserne, "radioamatører". Det var nogle folk, der ved hjælp af en tynd tråd kunne tappe luften for udsendelser med musik og foredrag. Der gik rygter om, at også min by havde sine amatører. En dreng i realen havde fra sin fars hus til flagstangen trukket en lang antenne.

Øjnene var ved at trille ud

Fra 1923 gik min vej hver måned til byens eneste kiosk, hvor jeg købte "Radio, Tidsskrift for Radiotelegrafi og Radiotelefon". Senere gik jeg over til bladet "Den trådløse", og fra 1924 hentede jeg ugentlig "Radio Uge-Revue". Jeg læste om radio, så øjnene var ved at falde ud.

Jeg plagede min far om, at vi skulle opsøge mennesker, om hvem det blev fortalt, at de havde radio. En installatør skulle have lavet en radio efter anvisning i Familie-Journalen. På den skulle han have hørt radio fra damperen "Aalborghus", som "sendte", når den lå i Aalborg Havn. En elektromekaniker skulle også have en radio. Vi søgte kontakt, men der var ingenting at høre de aftener, vi prøvede.

Så hørte vi, at en mekaniker, som min far kendte, skulle have en "énlamper". Efter lange overtalelser fik jeg min far til at gå med. Han var ikke meget for at trænge sig ind på privat område, men jeg fik ham ombestemt. En aften, hvor der var udsendelser, indfandt vi os uanmeldt. I dørsprækken fik vi at vide, at sønnen i huset netop var kommet på epidemihuset. Epidemihuset, barndommens skræk! Vi flygtede og gik en lang tur for om muligt at slå bakterierne fra os.

En aften var der demonstration på et af byens hoteller. En telegrafkontrollør og en ung redaktionssekretær fra Esbjerg, Knud Rée, senere redaktør af Vestkysten, medlem af Landstinget og fiskeriminister, skulle holde foredrag og demonstrere radio. Demonstrationen var ikke synderlig god. Det blev mest til hyl og støj og fjern musik.

Af og til kunne jeg høre radio hos en af mine forældres venner, dvs. ad en omvej. Han var telefonmontør og havde som sådan fri telefon. Hos ham ringede man op til en landcentral en mils vej ude på landet. Centralbestyreren havde en radio med højttaler og lagde så hørerøret foran den. I den anden ende af tråden hørte vi så radio. Jydsk telefon betalte strømmen!

Hos en gammel ven af far, der var elværksbestyrer ude på landet, hørte vi for første gang rigtig radio. Man sad med brændende kinder og stirrede på gløden i radiolamperne og hørte klart og tydeligt engelsk radio fra Newcastle, tværs over det mørke og kolde Vesterhav. Opera var det vist. Der var i hvert fald megen sang.

Gennem min læsning af radiobladene var jeg fuldt fortrolig med de voldsomme kampe, der førtes mellem forskellige københavnske radioklubber. Smarte folk sloges om "amatørerne", samlede penge sammen og lejede sendetid hos Lyngby Radio og Ryvang Radio. Senere fik de rådighed over Københavns Radiofonistation. De, der hørte udsendelserne, blev så begejstrede, at de sendte penge ind til nye udsendelser.

Fra 1925 gik det, der var døbt "Radiofonien", fra de krigeriske radioklubber over til staten, som ville drive radiofonien i et prøveår. Licens blev indført: 15 kr. pr. år.

Der blev reklameret meget med radioer. De dukkede også op i forretningerne. Hos installatører, men særlig, af en eller anden mærkelig grund, hos cykelhandlere. De var bare uforskammet dyre.

Konfirmationspenge brændte i lommen

I 1925 var jeg blevet konfirmeret. Da min far var et afholdt postbud, havde det efter princippet præst/degn dryppet på mig, så jeg havde fået foræret en for den tid temmelig stor sum penge. De brændte i lommen. Jeg lirkede og lirkede hos mine forældre. Var det ikke alle tiders idé at sætte nogle af mine konfirmationspenge i en radio? Alle tiders idé syntes de nu ikke, det var.

Men efter mange overtalelsesforsøg blev vi enige om, at jeg skulle skrive efter en firlampers modtager. En forretning i København, Nissens Elektriske Etablissement, tilbød firlamperen med alt tilbehør for den sensationelle lave pris: 175,40 kr. Og deri var medregnet emballage og noget så fornemt som ekspeditionsomkostninger.

Jeg skrev efter modtageren, og den ankom som fragtgods dagen før skærtorsdag 1926. Telefonmontøren havde lovet at hjælpe med opsætningen. Nu var spørgsmålet: kunne vi en højhellig skærtorsdag ligge og kravle på taget og sætte antenne op? Min mor var ikke meget for det. Hvad ville naboerne sige? Men både telefonvennen og min far var vist lige så ivrige som jeg.

Vi lånte en lang stige hos vores nabo, som var maler, og antennen blev trukket fra en bageriskorsten et halvt hundrede meter borte til vores skorsten. Jeg så med kærlige øjne på den skinnende tråd, "bedste fosforbroncestråd", som der stod i beskrivelserne, med de 3 hvide æg-isolatorer i hver ende.

Nedføringen blev trukket. Der blev boret hul i køkkenvindueskarmen, og en isoleret tråd blev ført på isolatorer tværs over køkkenloftet, gennem muren ind i stuen til en stikdåse.

På spisebordet stod radioen. Forpladen var af ren, blank skinnende ebonit. Øverst sad de 4 "audionlamper, dull emitter lamper, superfin kvalitet, sølvbelagte indvendigt, giver apparatet et fornemt og smukt udseende og er en pryd for hele apparatet", som der stod i brugsanvisningen. Nedenunder lamperne var "de 4 glødemodstande og 2 roterende skalaer til de variable kondensatorer". Om indmaden bag forpladen hed det: "Ædlere og finere dele end disse findes overhovedet ikke i noget apparat".

D. N. 11 diagram

Ved siden af apparatet lå foruden batterier et sæt "honeycomb-spoler, viklet efter Duo-lateral-systemet, der giver den letteste, nøjagtigste og fineste afstemning og har ubegrænset bølgeområde langt at foretrække for alle andre systemer". Der var også den dobbelte hovedtelefon, "4000 ohm, med ekstra fine magnetspoler, som er beviklede således, at de sikrer modtagning uden skratten". Nu var jeg slet ikke hypnotiseret af de mange fine ord. Jeg vidste omtrent, hvad jeg gik ind til.

Apparatet var efter det såkaldte "D. N. 11 diagram". D. N. stod for Dagens Nyheder, og diagrammet var på bladets radioside udarbejdet af radiotelegrafist George W. Olesen, søn af den navnkundige Ribe-bisp. Og det var jeg fortrolig med fra min læsning i Radio Uge-Revue, som han var blevet redaktør af.

Apparatet blev sat på et serveringsbord, lånt af vores moster. Spolerne blev anbragt, en til venstre, to til højre, lamperne sat i deres sokler, batterier forbundet. Telefonen kørte i sine bøsninger, og så drejede jeg forsigtigt op for strømmen, og en svag glød sprang frem inde bag forsølvningen.

Der var liv i apparatet. Jeg prøvede med forskellige spoler, drejede på skalaerne og fejede så at sige hen over europakortet. Musik og tale hørtes fra en mængde stationer, nu og da afbrudt af dyttende eller hvæsende telegraftegn og noget grimme noget, der hed tilbagekoblingshyl. En bestemt melodi hørtes fra omtrent hver anden station. Nå, det er måske for meget sagt. Men den kom fra mange og hed "Valencia". Jeg hører den engang imellem endnu, og den vækker mange minder.

Så snart der var lyd i telefonen, måtte familien skiftevis lytte, og vi blev enige om, at konfirmationspengene ikke var allerdårligst anvendt. Venner og bekendte kom og skulle høre det nye vidunder, og jeg måtte anskaffe en hovedtelefon til.

Mine tilhørere troede mig, når jeg forklarede og fandt de forskellige stationer frem: Ryvangen, Daventry, Moskva, Königswusterhausen, mens de blev varmere og varmere om ørerne af de stramme hovedtelefoner.

Telefonselskabet leverede strøm

Jydsk Telefon forsynede mig med glødestrøm. Nu kan det fortælles. Det er så mange år siden, og telefonmanden er død. Til apparatet hørte en akkumulator, men da den ind imellem skulle oplades, tilbød telefonvennen at forsyne mig med 2 af de store sorte firkantede tør-elementer, som dengang "drev" telefonen. De skulle jo være brugte, når jeg fik dem, men jeg er bange for, at de var nye. Jeg gik ikke nærmere ind på sagen. De kunne i hvert fald give glødestrøm længe.

En dag hændte katastrofen. Glødebatterierne var brændt ud og skulle udskiftes. På en eller anden måde fumlede jeg klodsmajor med ledningerne, så de, der hørte til glødestrøms-elementerne, kom i forbindelse med anodebatteriets højspænding (100 volt!). Gnist, kniks. Lamperne var brændt over, glødede ikke mere. Apparatet var dødt.

Ih, hvor jeg ærgrede mig. Hvordan kunne jeg være så tåbelig at gøre det. Og pengene. Jeg tror, at de 4 nye lamper kostede 27 kr. Det var mange penge dengang. Men jeg fik dem da skrevet hjem fra det elektriske etablissement i hovedstaden.

Og så fortsatte mit lytterliv.

Medlemmerne af RFV kan i februar nummeret 2009 af Resonans læse følgende:

NY ENGELSK BOG OM B&O MED 434 FARVEFOTOGRAFIER

Af Steen Rønn

I en ny engelsksproget bog på 224 sider, "Bang & Olufsen", der udkom den 8. december,

viser de 2 engelske brødre Tim og Nick Jarman, at de er smittende B&O-entusiaster.

Bogen er delt op 7 afsnit, af hvilke de 5 omhandler tidsperioder i B&Os liv: 1915-64: De tidlige år, 1964-69: Nye markeder, nye teknologier, 1970-79: Et årtis bedrifter, 1980-89: Mikroprocessor-alderen, 1990-2000: Overlevelsens-årene. De 2 sidste afsnit hedder Praktisk Samleri og Systembygning.

Første afsnit fortæller meget kort, på 13 sider, om grundlæggerne, de første produkter, 30'erne, aktiviteter under besættelsen, genopbygningen efter krigen, fjernsynet, stereolyden og transistorradioen, og derefter går det slag i slag med oplysninger om B&Os produktion fra 1964 til 2000. Det er hvert enkelt apparats *tekniske* historie, der fortælles. Historier om personer er der ikke.

Bogen lover ikke, at den omtaler og afbilder alle modeller, men man kan til gengæld gå ind på forfatterens hjemmeside: www.beocentral.com, og finde alt B&O audio- og videoudstyr omtalt og afbilledet dér.

Det sjette afsnit handler om, hvordan man starter en samling og udvider den, og hvordan man, uden at være fagmand, kan istandsætte apparater. På 30 sider gives der masser af gode råd med fremgangsmåder med mange illustrationer.

Sidste kapitel handler om, hvilke modeller der er kompatible med hvilke, og endelig er der et udførligt apparat-indeks.

Til bogen, som har formatet 24 x 19 cm (lidt mindre end A4), er der taget 434 originale farvefotografier af restaureret B&O audio og -videoudstyr. Derimellem er der detalje-fotos, så man kan se kontrol- og stylingtræk og virkelig kommer til at lære hver enkelt model at kende.

Bogens forfattere regner ikke B&Os produktion fra før 60'erne for noget. Eneste radio fra før den tid, der er gengivet fotografisk, er Beolit 41. Samlere, der er mest interesseret i gamle modeller, får altså ikke så meget sjov af bogen, men for dem, der kan lide Jacob Jensens, Henning Moldenhawers og David Lewis' radioer og fjernsyn, er der masser at kigge på og læse om.

Det kræver god beherskelse af engelsk + flittig brug af ordbogen at kunne læse teksten. Men man behøver jo slet ikke læse bogen fra ende til anden, men kan dykke ned i omtalen af et bestemt apparat, man netop holder af eller aktuelt beskæftiger sig med. Og man kan jo også nøjes med at kigge på billederne - de mange apparatfotos er et rigtig godt supplement til de ret fåtallige illustrationer i Jens Bangs bøger.

Om de 2 forfattere kan fortælles: Tim Jarman kalder sig elektronik-designer og musikelsker, og hans viden om audio og fjernsyn kaldes af forlaget for "uden sidestykke". Han ejer og har repareret et stort flertal af B&Os produkter og kender dem både ind- og udvendigt som både teknik og design og som lytte- og kikke-instrumenter.

Nick Jarman er software-ingeniør og digital pioner. Han grundlagde hjemmesiden www.beocentral.com med det formål at kombinere kvalitets-fotos med en forståelig guide

til B&Os modeller. Han er som sin bror B&O-samler.

Bogen er udgivet af forlaget Crowood Press i Marlborough i England i en serie af bøger for samlere og hobbyfolk. Den koster 22,50 pund, hvortil kommer 3,60 pund i (problemløs) forsendelse til Danmark – i alt ca. 215 kr.

Bogen bestilles ved at gå ind på hjemmesiden www.crowoodpress.co.uk.

I samme nummer af Resonans kan medlemmerne læse følgende historier:

B&O-ingeniør Rudolf Jensen, som Resonans interviewede i sidste nummer, er død
Erling Klingberg Jensen fortæller om den første del af et liv i elektronikkens tjeneste
To læsere har reageret på redaktørens undren over lakpla der så små som EP-plader
En læser vidste, at "Hvad er det?" i december handlede om en R.T.C.-radiogrammofon
Struer Museums B&O-hjælpere har travlt med at klargøre apparater til udstillingsbrug
Professor Ole Mørk Lauridsen og RFRs formand, Bjarne Dahlin Nielsen, holdt foredrag ved temamøde i Ringsted

På generalforsamlingen i RFV, afviklet i Hammel med 17 deltagere, oplystes det, at foreningen har 78 medlemmer

Medlemsdebat om nyt debatforum på RFVs hjemmeside

Foreningen bag radiostationen OXA har fejret sin 100 års fødselsdag, men har måttet opgive plan om jubilæumsbog

Ringsted Radiomuseum har indrettet et Bella-hjørne i anledning af "Krøniken"s genudsendelse på DR1

I decembernummeret 2008 af Resonans kan medlemmerne læse bl. a. denne historie:

RFV'S FORMAND HAR FEJRET 25 ÅRS BUTIKSJUBILÆUM

Af Steen Rønn

Ikke nok med at formanden for Radiohistorisk Forening Vest, Viggo Kristensen, Bremdal i Struer, i november kunne flytte ind i en meget større butik, indrettet i hans tidligere museumsbygning. Han og hans kone, Karen Margrethe, kunne også fejre 25 året for åbningen af butik i Bremdal. Strengt taget var jubilæet i fjor, men de syntes, at det var smartest at kombinere de 2 begivenheder.

Men radio-tv-eventyret i Bremdal begyndte tidligere end for 26 år siden: I 1975 købte ægteparret en byggegrund på Drosselvej i Bremdal, hvor de byggede hus og indrettede et radioværksted. Viggo Kristensen var på det tidspunkt ansat på B&O og begyndte, sideløbende med jobbet her, at reparere apparater derhjemme i sin fritid, ligesom han

senere gik i gang med at sælge brugte farvefjernsyn, som han en overgang hentede i København.

I 1982 fik parret mulighed for at købe ejendommen Bremdalvej 12, hvor der hidtil havde været drevet grillbar. Her indrettede de butik med tilhørende serviceværksted.

Museet skal ligge i nærheden

På Bremdalvej 8 havde der tidligere været en købmandsbutik, som var lukket, hvorefter lokalerne blev anvendt til lønsystue. I 1992 lukkede systuen, og Viggo Kristensen så her en mulighed for at få plads til sin voksende samling af radioer, grammofoner, båndoptagere, fjernsyn osv. og til sin afdeling for brugt B&O-udstyr. Mange af RFVs medlemmer kender disse lokaler, hvor der i over en halv snes år er blevet holdt bytte-, køb- og salgsdag hvert forår.

I flere år har pladsen i den gamle butik været for lille; specielt syntes Viggo Kristensen, at B&Os produkter ikke kunne udstilles optimalt, og derfor besluttede han tidligere i år at lukke sit museum og indrette/udvide lokalerne til salgslokale og værksted. Salgslokalet er nu ca. 3 gange så stort som det gamle, ca. 300 kvm, og halvdelen bruges til en flot eksponering af B&O-apparater.

Den store museumssamling på ca. 1000 apparater ligger pakket ned i et lagerlokale i Humlum, men det er Viggo Kristensens udtrykkelige ønske at finde nye lokaler til samlingen – og helst i nærheden af forretning og bopæl, så han kan nyde samlingen så tit, som han har lyst. Det er dog ikke lykkedes at finde nye lokaler endnu, men både han selv og byens ejendomsmæglere har øjnene vidt åbne.

Det ligger i familiens gener at beskæftige sig med radio og tv. Viggo Kristensens far, Ingemann Kristensen, havde en radioforretning i Sdr. Omme, hvor sønnen fik smag for elektronikken og tjente sine første lommepenge ved lørdag efter skoletid at bistå faderen ved opsætning af tv-antenner. En bror til Ingemann Kristensen havde en radio-tv-butik, i Skibby på Sjælland, og det var her, Viggo Kristensens far blev udlært som radiotekniker.

I 1970 gik det rigtig godt for B&O i Struer, og fabrikken havde brug for alle, som var teknisk interesserede. Viggo Kristensen søgte som 20-årig ind på virksomheden, og hans første job var at reparere tunere, hvori der var opstået fejl under produktionen. Senere blev han udset til at reparere farvefjernsyn, og han husker, at det første apparat, han gav sig i kast med, var Beovision 3400.

Han stoppede på B&O i 1978, men havde da været i gang derhjemme i 3 år. Nu kunne han koncentrere sig helt om sin egen virksomhed.

Karen Margrethe og Viggo Kristensens 3 sønner er gået i familiefodsporene. Den ældste, 32-årige Morten, blev udlært hos Lehman Radio i Viborg og var derefter butikschef i en B&O-forretning i Viborg og i 2 år butikschef hos B&O-forhandleren Søren Ottosen i Billund, inden han i 1997 vendte hjem til faderens forretning i Bremdal.

Første lokaler stadig i familieeje

Han begyndte da at aflaste faderen, og det seneste par år har han reelt siddet i chefstolen. I forbindelse med jubilæet og åbningen af den nye butik er han blevet ejer af virksomheden, og Viggo Kristensen kan koncentrere sig om det, hans synes er sjovest: *at betjene kunder og at sælge varer*. Han er 58 år, men har ikke planlagt, hvornår han vil pensioneres.

Karen Margrethe og Viggo Kristensens mellemste søn, Jens, er udlært hos Merlin i Herning, men arbejder i dag som edb-konsulent hos Concept Data i Herning, hvor han netop har haft 10 års jubilæum. Den yngste, Lars, er souschef i den store Fona-butik i Østergade i Århus, hvor han styrer B&O-afdelingen.

En krølle på historien er, at der fortsat drives erhverv i de lokaler på Drosselvej, hvori Viggo Kristensen reparerede radioer og fjernsyn fra 1975. Han og hustruen købte i fjor nyt hus, på Ørnevej tættere på butikken, og sønnen Morten og hans kone, Helle, overtog huset på Drosselvej. Helle driver i dag frisørsalon i de tidligere radio-tv-lokaler.

I decembr nummeret kan medlemmerne desuden læse følgende artikler:

Den 92-årige ingeniør Rudolf Jensen, Humlum, fortæller om et langt livs tjeneste hos B&O

Den 82-årige Helge Kronstedt fra Hjørring har skabt en model af B&Os første rigtige fabriksbygning

Den 84-årige radio/tv-ingeniør Niels Arne Bjerregaard er død – Resonans bringer 2. del af hans erindringer

RFRs formand, Bjarne D. Nielsen, har lagt portrætter af 3 danske radio/tv-fabriker gratis ud på nettet

Fra mange sider er Den Gamle By i Århus blevet tilbudt hjælp til indretning af en 1974-radio/tv-butik

Generalforsamlingen i Radiohistorisk Forening Vest holdes i år i Hammel

I oktober nummeret 2008 af Resonans kan medlemmerne af RFV læse følgende historie:

FØRSTE RIGTIGE DESIGN-RADIO FRA

B&O FYLDER 50 ÅR I ÅR

Af Steen Rønn, født i 1943

Min far, der døde som 93-årig for 5 år siden, var vild med B&O og brugte mange penge i 50'erne og de følgende årtier på skifte apparater ud med det allernyeste.

Bosat i Aalborg var han fast gæst, når radioforretningen L. K. Kristensen i Danmarksgade inviterede til årlig demonstration af B&Os nyheder i Odd Fellow Palæet. De blev præsenteret af fabrikkens daværende servicechef, Søren Holmgaard Christensen, som havde et godt snakketøj og var god til at fortælle om alt det nye og epokegørende.

Under en demonstration må min far have nævnt, at han var født i Lemvig og hvert år ferierede dér sammen med min mor og mig, for Søren Christensen inviterede hele familien til at besøge fabrikken, når vi næste gang kom til Lemvig. Og ved første besøg faldt der en ny invitation osv., så jeg nåede at komme til Struer adskillige gange; det stoppede først, da Søren Christensen skiftede arbejdssted: til Scan Dyna i Humlum.

Den årlige rundvisning blev altid forestået af en af Søren Christensens folk, Magnus Mortensen, farfar til Ronny Kaas, som jo i dag efter en livslang ansættelse på B&O bruger sin tid som efterløønner til at forestå B&O/Struer Museums museumsleger.

Jeg må jo have set en hel del radio- og tv-modeller på produktionsstadiet under besøgene, men kun én har fæstet sig i min hukommelse. Det var Mini Moderne, noget helt nyt, som skilte sig ud fra de gængse radiomodeller, dem som kritikeren Poul Henningsen var ude efter med riven i 1954.

Fra affald til samlingsperle

Jeg foreslog min far, at han anskaffede denne sensation, der især udmærkede sig ved den hullede kobberplade foran højtaleren, men jeg tror, han mente, at hans radioer skulle være store imponerende møbler, for han købte den aldrig, og da jeg skulle lokkes til at flytte ud af soveværelset og ned på et værelse i den uhyggelige kælder, blev det med en brugt B&O Minette med tilhørende Philips grammofon. Den var fin nok, men uhyggen gik aldrig af kælderen, hvor jeg boede, indtil jeg som 19-årig flyttede hjemmefra!

Jeg tog Minette'n med, da jeg forlod hjemmet, og glemte Mini Moderne, indtil jeg i 1993 genså den i København. Min kone og jeg var inviteret til 50 års fødselsdag hos en gammel skolekammerat i København. Hun havde radioen stående i sit køkken og fortalte, at hun havde reddet den fra storskraldindsamling i gaden.

Pludselig huskede jeg min ungdoms kærlighed og spurgte, om jeg måtte arve den, når hun blev træt af den, eller den holdt op med at fungere. Jeg fik et ja, og så gik der 10 år. Skolekammeraten flyttede efter en førtidspension som lærer fra Nørrebro til Hanherred mellem Vendsyssel og Thy og ringede kort efter og sagde, at hun ikke havde plads til radioen. Om jeg ville have den? Jeg fattede straks fra Hjørring for at forhindre, at hun skulle fortryde.

Radioen blev poleret op og fik justeret det elektroniske, og den gav mig lyst til at eje flere B&O-apparater. Nummer 2 blev Minetten, og derefter var det decideret samleri. Min samling forbliver på ca. 50 apparater på grund af pladsen; kommer der et nyt apparat til, må et andet anbringes på lageret. Men perlen i samlingen er stadig Mini Moderne. Den er også hovedattraktionen i samlingen på vores svenske torp – samlingen her er på i alt 5 apparater!

Radioen har netop været udstillet hos B&O-forhandler Kurt Aagaard i Hjørring som led i en markedsføringskampagne med den oplukker, som maskinarbejder Holger Krogh designede for B&O i 1937, og med et superflot modeltog, som Holger Krogh byggede om aftenen på B&Os værkstedslaboratorium til sine tvillingsønner, af hvilke den ene bor i Hjørring.

Jeg skrev en kort beskrivelse af radioens tilblivelse til at sætte på radioen: "... på markedet i 1958." Jamen, den har jo 50 års fødselsdag i år, ja, B&Os satsning på design har jubilæum i år. Ret fantastisk egentlig, at fabrikken i 50 år har satset på dygtige designere – og har overlevet bl. a. på det!

Sparket fra Poul Henningsen

Da Poul Henningsen skrev sin anmeldelse af Snedkerfagets møbel- og radio-udstilling i 1954, var den illustreret med 3 radioer. 2 af dem var B&Os: Grand Prix 509 og Standard 509. Virksomhedens cheffingeniør, W. L. Vindeløv, som havde været med til at formgive apparaterne og tilmed var stolt af dem, blev umiddelbart fornærmet over den skånselsløse kritik. Heldigvis vendte hans harme sig til en erkendelse af, at Poul Henningsen nok i virkeligheden havde ret.

Episoden gav anledning til, at B&O udskrev en konkurrence om et nyt ydre til den allerede eksisterende Mini, en traditionelt udseende radio med guldbrokadestof på hele fronten.

Konkurrencen blev vundet af den københavnske arkitekt Helge Frank Morthensen, som var meget interesseret i design. Privat havde han hjemmet fuldt af danske formgivne møbler, og på sin tegnestue, som han netop havde etableret som selvstændig i 1956 med 6 ansatte, designede han kontormøbler for firmaet Bondo Gravesen, ligesom han havde specialiseret sig i indretninger af banker.

Helge Frank Morthensen døde i 1982, men sønnen, Jesper Morthensen, København, kan svagt huske, at faderen sad hjemme i privaten og puslede med en model af en radio med en kobberplade på fronten.

Da radioen blev sat i produktion, blev familiens radio med lokumsdør tremmeværk skiftet ud med den nye radio, og hans onkel og moster fik også en.

Ved faderens død arvede Jesper Morthensen Mini Moderne, men den kunne slet ikke hamle op med den Beo Master 1200, som hans kone, Ester, bragte med ind i ægteskabet, og den blev foræret bort.

Der blev ikke flere radioer eller fjernsyn at designe for Helge Frank Morthensen, for kort efter henvendte arkitekt Ib Fabiansen, København, sig med ideen om Byggemøbler til B&O.

De blev sat i produktion og kom på markedet næsten samtidig med Helge Frank Morthensens radio, og Fabiansen blev husdesigner i Struer. Forholdet varede en halvsnes år, og så kom Jacob Jensen ind i billedet.

Mini Moderne, B&Os første radio, der brød med radioers

hittidige design, kom på markedet i 1958 og har således 50 års fødselsdag i år. Er den ikke flot?

Indholdsfortegnelsen for oktobernummeret af Resonans ser i øvrigt således ud:

Den 84-årige københavnere Frede Saltoft fortæller om et langt liv i bl. a. Eltras tjeneste

Hvad var det for Gori-opfindelser, designerne Henning Moldenhawer og David Lewis sammen fik 2 ID-priser for?

Konkurrencen i sidste nummer af Resonans drejede sig om hunden Nipper – her fortælles dens historie

Den Gamle By i Århus vil etablere en radio/tv-butik fra 1974 – og søger RFV-medlemmernes hjælp

Redaktøren har set en usædvanlig lakplade i Sverige og beder om læsernes hjælp

En snes RFV-medlemmer har besøgt det nye B&O-museum i Struer samt næstformandens samlin

RFVs formand skal bruge sit hittidige museumslokale i Struer til ny butik – hvor skal foreningen så holde sit forårsmarked?

I augustnummeret 2008 af Resonans bringes følgende artikel:

SOM FAMILIEN HUSKER HENNING MOLDENHAWER

Af Steen Rønn

Arkitekt og designer Henning Moldenhawer arbejdede for B&O i 17 år, fra 1962 til 1979, men hvem var han egentlig? Det er ikke så meget, radiosamlere véd om ham; Jens Bangs store bøger om B&O fortæller intet om mennesket, lidt om hans produkter. Resonans har derfor sat sig for at finde ud af noget mere om ham og har ladet sig invitere til te hos Henning Moldenhawers enke, Inger Moldenhawer, som bor i et klyngehus i en bebyggelse i Usserød ved Hørsholm; den bærer navnet Ved Stampedammen – 58 huse på 117-124 kvm.

Bebyggelsen er tegnet af Tegnestuen Hammer & Moldenhawer og Tegnestuen Carl R. Frederiksen m. fl. i 1962. Henning Moldenhawer var primært arkitekt på sagen. Et af husene flyttede han og hans familie ind i kort efter færdiggørelsen. I dag bebor Inger Moldenhawer et andet, mindre hus i klyngen, og datteren Ulla bor i et tredje.

Med ved tebordet er Ulla og sønnen Pelle, og sammen med Inger Moldenhawer prøver de at tegne et portræt af Henning Moldenhawer.

Portrættet af familien Moldenhawer

Men først skal vi lige have familieportrættet fra i dag på plads: Henning Moldenhawer var gift 2 gange.

Hans første kone hedder Else og er i dag 93 og åndsfrisk. I dette ægteskab var der 3 børn: Ulla Moldenhawer, 71 år og fhv. socialrådgiver, Helle Moldenhawer, 65 år, korrespondent i engelsk og fransk, bosat i Paris fra 1968, og Susanne Moldenhawer, 64 år, grafiker, bosat i København.

Henning Moldenhawer blev skilt fra sin første kone i 1945 og mødte kort efter Inger. De blev gift i 1948. Hun har en lang karriere som småbørnspædagog bag sig og trak sig først tilbage fra arbejdslivet, da hun var 71. Hun er i dag 85 år og lige så åndsfrisk som Moldenhawers første kone.

Inger og Henning fik 4 børn: Pelle Moldenhawer, 54 år, tømrer, bosat i Hørsholm, Camilla Moldenhawer, socialpædagog, død som 37-årig, samt tvillingerne på 49 år Bolette Moldenhawer og Pernille Moldenhawer, den første kultursociolog på Københavns Universitet, den anden børnehavepædagog, begge bosat i København.

Der er desuden et pænt antal børnebørn og oldebørn, når man tager det hele med.

Henning Moldenhawers opvækst

Henning Moldenhawer fødes den 11. juni 1914 på Kraglund, som er overførsterbolig ved Frijsenborg Slot uden for Hammel. Faderen, Ernst Moldenhawer, er overførster (titel på en chef for en eller flere skovridere) i de skove, der hører til slottet, og her, blandt masser af træer og anden natur, vokser Henning op, og nysgerrig som han er, foretager han en masse eksperimenter, bl. a. huskes han for flotte selvbyggede skubbebiler.

Sammen med sine 2 søstre, Gerda og Gudrun, undervises han hjemme af sin mor, Ellen, der er lærerinde, indtil den ene af pigerne skal i mellemskolen på Hammel Realskole. Henning er da 11 år. Moderen har 3 gode veninder, 3 søstre Hasselriis, alle i ret høje stillinger inden for landets skolevæsen, og de anbefaler forældrene, at Henning kommer på kostskole.

I 1925 optages han på Herlufsholm Kostskole. Her kommer han til at hade at gå, antiautoritær som han altid har været, og han kæmper sig gennem skolegangen – og kæmper imod skolen. Midt i 2. g bliver længslen efter skovene og det frie liv derhjemme for stor, og han stopper. Tilbage på Kraglund begynder han på Hammel Realskole for at tage en realeksamen.

Mens Henning går i realklassen, betror han faderen, at han vil være arkitekt, men det tager faderen ikke helt alvorligt og svarer, at så kan han jo tegne et lokum til Kraglund! Det var dengang, da der ikke ret mange steder var installeret træk og slip.

Optagelse på arkitektskolen, men...

Efter eksamen tager han til København, og med fra sit barndomsland tager han lysten til at tegne og konstruere – og en lidenskab for biler, som han i øvrigt delte med sin yngste søster. Interessen var måske ikke tilfældig, for overførsteren var en af de første i Danmark, der fik bil, og desuden kom der masser af bilende gæster til Kraglund. I sit voksne liv bevarede han interessen for motorkøretøjer.

I hovedstaden kommer han i murerlære og går også på teknisk skole, men springer fra inden svendeprøven og får ansættelse som arbejdsdreng på skibsværftet Burmeister & Wain.

I 1935, som 21-årig, træffer Henning Moldenhawer sin første kone, Else, og året efter, i 1936, bliver han optaget på arkitektskolen, men må melde fra, da Else opdager, at hun venter Ulla, som fødes i sommeren 1937. Så må de hellere se at blive gift, hvilket sker i december, og Henning må hellere se at få noget arbejde.

En af Henning Moldenhawers ungdomsvenner hedder Kyhn, og hans far har en tegnestue, hvor han får ansættelse (ifølge Jacob Jensens erindringer, "Anderledes, men ikke mærkeligt", er det arkitekt Kyhn, der opdager Jacob Jensens talent, da han som ganske ung tegner stole til sin fars møbelpolstrerbutik).

Optagelse i Akademisk Arkitektforening

På sin arbejdsplads har Moldenhawers kone en kollega, hvis mand også er "arkitekt", og som har arbejde på professor Palle Suensons tegnestue, og inden ret længe får Moldenhawer job på den. Mens han er ansat her og senere, sender han nogle opgaver ind til bedømmelse og bliver på grundlag af disse optaget i Akademisk Arkitektforening i 1949. Han fortsætter på Suensons tegnestue indtil 1948.

3 år tidligere bliver han og Else skilt, og kort tid efter møder han sin kommende kone, Inger. De gifter sig i december 1948, og han siger sin stilling hos Suenson op. Han og en kollega, Mogens Hammer, har besluttet, at de vil have deres eget. De etablerer tegnestue i Moldenhawers hjem i Emdrup Banke, men lejer senere lokaler på 6. sal i en baggård på Frederiksholms Kanal.

Hammer & Moldenhawer beskæftiger sig i 50'erne med at tegne enfamilieshuse og fabrikker og med om- og tilbygninger af eksisterende huse, idet danskerne begyndte at få lidt flere penge mellem hænderne.

Opgaver for 2 radio- og tv-fabrikker

Der tegnes også terminalbygninger, ramper og gangbroer til Grenå-Hundested Linien og til Molslinien, og på et tidspunkt kommer Mogens Hammer ind på at lave skibsindretninger, bl. a. til færgerne på Odden-Ebeltoft, men også apteringer til lystyachter og krydstogtskibe.

Tegnestuen er en blandet landhandel, og både Moldenhawer og Hammer er meget om sig for at skaffe arbejde, også til de 3-4 ansatte på tegnestuen. Der designes f. eks. tapeter, og på en eller anden måde – ingen af familiemedlemmerne husker hvordan – får han opgaver hos Linnet & Laursen, LL, og derefter hos Neutrofon, hvor han huskes for fjernsynet Guldsegl. Også konkurrencer, både bygnings- og design-, er tegnestuen en ivrig deltager i.

Jens Bang fra B&O ser Guldsegl-tv'et og finder manden bag udformningen talentfuld, hvorfor virksomheden beder ham designe for sig fra 1962. Den første opgave, han løser, er Beomaster 900, den første transistoriserede lysnetradio, som bliver en kæmpesucces herhjemme og i udlandet.

I 1965 overtager Jacob Jensen designarbejdet med B&Os lydprodukter, men Moldenhawer bliver bedt om at tegne fjernsyn for fabrikken. Blandt dem er Beovision 400 fra 1965, Beovision 700 fra 1966 og Beovision 3000 SJ fra 1967.

På et tidspunkt i 50'erne, i ca. halvandet år, er det småt med opgaver, og Moldenhawer tager job hos Søværnets Bygningstjeneste på Holmen for at tjene til livets ophold. Her tegner han bl.a. træhuse til Grønland.

I starten af 60'erne planlægges der på et areal i Usserød udstykket 35 parceller – i øvrigt på jorden til et tidligere gartneri, hvor arkitekt Poul Henningsen fløj med sine drager; han boede på Svenstrupvej, som nabo til gartneriet.

Inspiration til andre arkitekter

Udstykningen ændres til et byggeri med 58 sammenbyggede gårdhavehuse, tegnet af tegnestuen Moldenhawer og Hammer i samarbejde med tegnestuen Carl R. Frederiksen m.fl. Husene er grupperet i klynger omkring mindre pladser og med store fællesarealer. "Ved Stampedammen" er en af de første tæt-lav-bebyggelser i Danmark og har været inspiration for mange senere, tilsvarende byggerier.

Designeren, arkitekt Knud Holscher har senere udtalt, at Ved Stampedammen var et sjældent bekræftende sted at bo, "også fordi Moldenhawer så det som sin opgave at færdiggøre bebyggelsen som socialt fænomen – her blev sociologernes teorier bekræftet også uden for normerne".

I 1966 bliver den 29-årige arkitekt David Lewis, som er flyttet til Danmark fra England i 1960, fyret fra Jacob Jensens tegnestue; det sker, da Jacob Jensen flytter fra Jyllinge på Sjælland til Hejlskov ved Lovns Bredning i Limfjorden.

Lewis kontakter Moldenhawer, som ansætter ham på sin tegnestue. Efter at Lewis kommer til, designer de i samarbejde Beovision 600 i 1970 og Beovision 3500 i 1974.

David Lewis flytter også ind i bebyggelsen Ved Stampedammen, og uden for tegnestuens åbningstid arbejder de meget i hinandens hjem. Sønnen Pelle Moldenhawer husker, hvordan de eksperimenterer med fjernbetjening, og han erindrer ligeledes, hvordan de derhjemme får farve-tv før alle kammeraternes forældre.

Designpriser får Moldenhawer både selv og sammen med David Lewis, flere styk af den tyske IF-pris, men ingen eksemplarer af den danske designpris, ID, for radioer og fjernsyn. Denne pris får han derimod 2 gange sammen med Lewis for en maskine til påføring af træimprægneringsvæske og en propel, begge tegnet for imprægneringsvæske-fabrikken Gori.

Savnet af et elskeligt menneske

I 1980 går Lewis sine egne veje og etablerer egen tegnestue, hvortil han medbringer B&O som kunde. Derefter optager Moldenhawer og Hammer en ansat, Claus Horn, som kompagnon, og tegnestuen kommer til at hedde Hammer, Moldenhawer og Horn. Mogens Hammer døde i 2002, mens Claus Horn i dag bor på Ærø.

I 1983 bliver Moldenhawer syg af kræft og dør efter kort tids sygdom, 69 år gammel. Han er da midt i nogle større restaureringsarbejder, bl.a. en totalrenovering af Dehns Palæ i Frederiksgade, som han ikke når at se færdiggjort.

Alle 3 familiemedlemmer husker Henning Moldenhawers begravelse meget tydeligt. Der var meget stor deltagelse, også af arkitektkolleger, fordi han var et så elskeligt menneske. Og de erindrer, at der vist ikke var én deltager i begravelsen, der ikke græd. Savnet hos de efterladte og venner og kolleger var og er meget stort.

Artiklen er illustreret med en række fotos, som aldrig før har været offentliggjort.

Udover artiklen om Henning Moldenhawer kan medlemmerne af Radio-historisk Forening Vest læse om følgende i Resonans' august-nummer:

"Krøniken"s ene manuskript-forfatter, Stig Thorsboe, har fået opfyldt et ønske af Ringsted Radiomuseum

Jacob Jensen har 50 års jubilæum som designer i år og har åbnet museum i Hejlskov ved Skive

RFV-medlem har den gamle Quistrup-højttaler, som Struer Museum mangler i sin B&O-afdeling

Tysk samler med familierødder i Holstebro samler på lakplader med tyske indspilninger af speciel musik

2 læsere vidste, at sidste nummers "Hvad er det?"-opgave drejede sig om en dansk Lyt-O-Fon radio

Medlemmerne af RFV kan i juni-nummeret 2008 af medlemsbladet Resonans læse følgende artikel:

NABOERNE KLAGEDE OVER ALEX' LANGBØLGSENDER

Af Alex Torp

Jeg er nyt medlem af Radiohistorisk Forening Vest. Jeg er 67 år og har boet i Kolding siden 1965.

Interessen for radio stammer fra, da jeg var 14-15 år. Jeg byggede dengang en langbølgesender med kun 1 rør. Den forstyrrede nogle naboers radiomodtagelse en sen nattetime, og så skænkede jeg den til min skoles fysiksamling.

Jeg overvejede at blive radiotekniker, men valgte at læse til lærer. Inden jeg fik ansættelse i folkeskolen, var jeg 18 mdr. i Søværnet.

Jeg har undervist i fysik, kemi, matematik og haft tilsyn med skolens edb-udstyr. Jeg er nu pensioneret, men arbejder stadig 300-400 timer om året. Jeg har tilsyn med lyd- og lysudstyr og andet teknisk apparatur på skolerne i Kolding.

Samlingen er blevet spredt

I årenes løb har jeg samlet mange radioer og lignende, men de er nu på Elmuseet i Bjerringbro, Dansk Mediemuseum i Odense og i Den Nye By i Århus. Tilbage i husets skabe er der kun radioer fra 1925-35, vel 15 stykker, samt et måleinstrument fra Helweg Mikkelsen fra samme tid.

Jeg vil nu lære noget teori og derved senere blive i stand til at restaurere kabinetter og indmad og evt. blive i stand til at reparere for andre.

Jeg er gift med Margot Torp og har 2 sønner, 2 svigerdøtre og 6 børnebørn, og det er kun mig, der har denne bizzarre interesse for gamle radioer.

Min adresse er Topasvej 12, 6000 Kolding, og jeg træffes på tlf.75 52 73 65 og email 7365torp@post3.tele.dk.

Alex Torp foran sit kommende radioværksted.

Et af Alex Torps klenodier, resten er ikke gjort i stand. Det er et universal-instrument, specielt til undersøgelse af rør, vel nok fra omkring 1930. Det er fremstillet af Helweg Mikkelsen i København, og Torp købte det brugt omkring 1960 af sin onkel, Kay Nielsen, der havde en radioforretning i Odense.

Udover historien om Alex Torp kan medlemmerne læse følgende artikler i Resonans:

Indvielsen af det nye B&O-museum i Struer med anmeldelse af åbningsudstillingen

RFV-medlem Geert Willendrup fortæller om, hvordan det gik til, da radorøret kom til Danmark

RFV-medlem Ronny Kaas har fundet endnu en fejl i Jens Bangs 2 bøger om B&O Generalforsamling i Radiohistorisk Forening Ringsted

RFR-formand Bjarne D. Nielsen fortæller om Radio Mercurs piratskib "Cheeta 1" i anledning af gave til Ringsted Radiomuseum

26 RFV-medlemmer fik som sædvanlig en god oplevelse, da der var byttedag hos formanden

B&O-forhandler i Hjørring benyttede modeltog, som B&O-oplukkerens skaber, Holger Krogh, byggede til sine sønner, til markedsføring

Ny forening, Sønderjyllands Radiomuseum, vil drive forretningen Stikoni i Sønderborg videre som arbejdende museum

En læser gættede, at "Hvad er det?"-radioen fra sidste nummer var et usædvanligt B&O-apparat

Blandt indholdet af aprilnummeret 2008 af Resonans er følgende artikel:

FARFARS RADIOER PÅ LOFTET VAKTE SAMLER-INTERESSEN

Af Jørn Agerbo Rasmussen, nyt RFV-medlem

Jeg er født den 26. april 1946 i Præstø og bor i dag i Ommestrup ved Mørke.

Jeg tror, at min interesse for radioer vakte, da jeg som barn så min farfars selvbyggede radioer, bygget først i 20'erne. Jeg husker endnu, når vi besøgte ham; jeg kravlede straks op på loftet, hvor de stod, 4-lamperen og 1-lampe-ren, sidstnævnte monteret på et blomsterbord.

Når jeg havde set mig mæt på de 2 selvbyggede, gik vi til et fast ritual. Jeg måtte se hans "E-lamper", godt og sikkert gemt af vejen i en skuffe i hans skrivebord. Der kunne jeg så stå længe og andagtsfuld betragte de 2 vidundere og ved særlige lejligheder få lov til at tage dem op af skuffen og selv holde dem.

Det er længe siden, men erindringen står lysende klar for mig - og radioerne? De står hjemme hos mig og trænger til en MEGET kærlig hånd, men en dag så!!!

For resten: "E-lamperne" har jeg da også; de ligger sammen med farfars gamle radiobøger.

Radiolæreplads blev ikke til noget

Nå, men jeg skulle egentlig have været radiomekaniker. Jeg har vel været 16-17 år, da kontakten til en af byens radioforhandlere blev etableret, og vi fik en aftale om en læreplads i stand,

Men ak! Tiden gik, og lærepladsen blev aldrig til noget. Jeg byggede krystal-apparater og radioer i bunkevis og skilte et ukendt antal ad. Mange af dem ville jeg give meget for at have i dag!

Så en dag - jeg har vel været omkring 17 år - kom der en ny virksomhed til byen, eller jeg skulle måske nøjes med at sige "en virksomhed til byen", for der var rent faktisk ingen i forvejen, når der ses bort fra mejeriet og gasværket.

Denne virksomhed var befolket af en samling sære københavnere, der skulle bygge noget, de kaldte elektronregnemaskiner. Dét havde vi li godt ikke rigtig hørt om før, men det var noget med ledninger og komponenter, som jeg kendte, kunne jeg se, når jeg cyklede forbi vinduerne på min gamle skole, hvor fabrikken under navnet Regnecentralen blev startet.

Jeg endte som elektronikmekaniker-lærling, startede i 1963 i Præstø og sluttede i 1993 i Århus, hvor firmaet efter mange turbulente år endelig måtte dreje nøglen, en sørgelig afslutning på en virksomhed, der var i front på verdensplan inden for udvikling af såvel hardware som software. Dén udvikling oplevede jeg på helt tæt hold - en helt utrolig spændende tid, som kun de færreste har været så heldige at være en del af.

Min interesse for radioteknik blev overtaget af interessen for digitalteknik, det var jo en central del af min hverdag og mit lærlingeforløb. Jeg har flere gange forsøgt mig med radioteknik, bygget forstærkere og prøvet en 2-meter licens, men jeg er altid vendt tilbage til digitaltekniken, som jeg aldrig helt har kunnet slippe.

Desværre er jeg farveblind, og efterhånden blev det et for stort problem med ikke at kunne læse farvekoder og se forskel på farverne på ledninger, så jeg gik gradvist over til at produktionsmodne og konstruere print og de udvendige mekaniske rammer om elektronikken og oplevede så indtoget af CAD tegneprogrammer. Igen var jeg så heldig at komme til at arbejde med noget nyt og spændende i en rivende udvikling.

Jeg arbejder stadig med at konstruere, blot er det nu beholdere og dele til køleanlæg, men stadig en spændende hverdag.

Har kun ca. 10 radioer tilbage

Og så til min "samling", for jeg er samler, ikke bare samler, men *SAMLER*. Egentlig er det ikke specielt radioer, jeg samler på, jeg har vel kun en halv snes stykker tilbage, men al elektronik for at kunne se, hvordan det så ud, hvordan det var fremstillet, altså den teknisk-historiske udvikling på komponenter og apparater, metoder og materialer, med hovedvægt på computere og regne-maskiner og elektronik i øvrigt.

Jeg er ved at skille mig af med en stor del af min samling. En del vil jeg dog gemme, til jeg engang skal pensioneres, selvfølgelig farfars 2 selvbyggede radioer, min B&O 84 U-trådoptager, min Sperling 4-rørs og nogle af mine reg-nemaskiner plus måske nogle af mine bærbare, slæbbare er den mere kor-rekte betegnelse!

Og så vil jeg helt sikkert også bygge krystalapparater og radioer, som man gjorde i 20'erne, ikke for at fremstille "falske kopier", men for at arbejde med de gamle metoder (lidt ligesom tømrere, der bygger gamle huse og skibe) med originale komponenter, selvfremstillede drejekondensatorer og modstande, hjemmekviklede spoler, diode- og transistormodtagere fra 50'erne og 60'erne, modtagere med batteri og rør, både de "røde" rør og de små uden sokkel fra DL-serien. Til den tid vil jeg nok bede andre medlemmer om hjælp med dia-grammer og vejledning i øvrigt.

Mit yndlings-apparat er en højttaler fundet på loppemarked af min bror. Den er bygget af en cykelsmed på Møn. Materialet var margarinekasser; det siges, at konen ikke ville have den stående i stuen. Hvorfor forstår jeg ikke, den er da smuk!

Udover historien om Jørn Agerbo Rasmussen kan medlemmerne af Radiohistorisk Forening Vest læse følgende artikler i april-nummeret af Resonans:

En søn fortæller om Holger Krogh, skaberen af B&O-oplukkeren, der var en meget fingersnild mand

Peter Bangs søn nr. 2, Lars Peter Bang, fortæller om sit liv, herunder sine år på B&O

Kirsten Bang fort

æller i sin dagbog om et kongeligt besøg på Bang & Olufsen i 1951

Hvad er det?- konkurrencen i sidste nummer handlede
om en tysk radio-grammofon tegnet af Verner Panton

Den fuldstændige tekst til Poul Henningsens svada til de
danske radio fabrikanter

Fejl i svensk designbog ikke rettet i nyt oplag trods ind-
sigelse fra Danmark

En af B&O-stifterne, Peter Bangs stemme er bevaret
på tråd

**En af de første opgaver uddelt til et medlem af Struer
Museums B&O-klub**

**Åbningen af Struer Museum med tilhørende afdeling for
B&O den 24. og 25. maj**

2008's første nummer af medlemsbladet Resonans bringer bl. a. denne artikel:

NYT RADIOMUSEUM ÅBNET I EN LADE I FUGLEBJERG

Af Steen Rønn

Jeg har altid været meget glad for at gå på loppemarked. På Det Blå Marked i Glumsø fandt jeg for ca. 10 år siden en Phillips Oktode Super 529 HU17, en danskproduceret radio fra 1936, og den fik jeg til at se ud som ny og virke, fortæller et af Radiohistorisk Forening Vests medlemmer, den 57-årige Kaj Paaske fra Fuglebjerg mellem Næstved og Slagelse på Sjælland, og han fortsætter:

-Så blev jeg betaget af det og har siden næsten hver weekend været på loppemarked/kræmmermarked; dér kan man stadig være heldig, så jeg har fået samlet ca. 250 flotte radioer sammen.

Kaj Paaske interesserer sig ikke for noget bestemt mærke. Han holder meget af at finde en radio, der ser meget grim og beskidt ud og så bruge tid på at få den til at se ud næsten som ny. Hvis den så bliver rigtig pæn, og der ikke mangler noget på den, så kommer den ind i hans samling. Denne spænder fra helt gamle krystalradioer til moderne B&O-apparater fra 70'erne.

Museum åbent efter aftale

I 2007 byggede Kaj Paaske et nyt udstillingsrum og et radioværksted i laden på det forhenværende landbrug, han har ejet i 22 år på adressen Fuglebjerg-lundvej 26 i Haldagermagle lige uden for Fuglebjerg.

I udstillingslokalet åbnede han i august Radiomuseet, som er åbent efter aftale med gratis adgang. Kaj Paaske kan træffes på telefon 55 45 31 49 eller på email-adressen likapaaske@hotmail.dk. Og man kan godt tage børn med. Kaj Paaske købte sidste år nogle sjove radioer, så der på museet også er noget for børn at se på. Han har erfaret, at børn synes, at det er sjovt at se radioer/figurer, som de kender fra tegnefilm.

Udstillingslokalet rummer i dag ca. 250 radioer, men det skal udvides, så det kan rumme 500 apparater. Men så heller ikke flere, for museet skal være pænt og overskueligt og ikke brokket.

Han har i øvrigt fornylig købt en hel, privat samling på ca. 800 stk. radioer fra 30', 40', 50' og 60'erne, meget dansk og med meget flotte kabinetter, samt en masse reservedele. De tilhørte gartneren på Liselund Ny Slot i det nordøstlige hjørne af Møn samt hans søn, men da Liselund, som i 1989 blev restaureret og anvendt til hotel med 16 værelser, nu er blevet restaureret yderligere med henblik på fra den 1. april i år at modtage gæstegrupper på mellem 12 og 24 personer, havde samlerne ikke mulighed for at opbevare apparaterne mere, og Kaj Paaske købte hele samlingen.

500 apparater sælges eller byttes

-Hvis der er nogen, der mangler noget specielt, så har jeg det muligvis, men det tager lang tid, før jeg har overblik over, hvad der er i samlingen. Jeg regner med, at der er ca. 500 radioer, som jeg godt vil sælge/bytte. Jeg satser på, at min egen samling skal bestå af ca. 500 apparater, så gamle som muligt, siger Kaj Paaske.

Han indledte i august tilværelsen som førtidspensionist efter et langt liv som arbejdsmand. Radioerne fylder meget i hans nye tilværelse, og han nyder dem i fulde drag. Han er i den meget heldige situation, at hans kone, Lissi, også interesserer sig for de gamle radioer, og er der 2 loppemarkeder samtidig, tager ægteparret på hvert sit for at se, om der er noget spændende at købe!

Lissi og Kaj Paaske i Radiomuseet i udkanten af sjællandske Fuglebjerg. Museet rummer foreløbig omkring 250 apparater, men skal udvides til at kunne rumme ca. 500.

I den rødmalede forhenværende lade på en landbrugsejendom uden for Fuglebjerg ligger det nyåbnede Radiomuseet.

Der er radioer og højttalere fra gulv til loft i Kaj Paaskes udstillingslokale.

Nogle radioer og højttalere fra Kaj Paaskes samling, bl. a. en radio fra Jysk Radio Aarhus, et par hjemmebyggede rørradioer, en Gravour højttaler, en amerikansk radio fra et firma, der heder Halson, en højttaler fra Apollo og en Danavox-højttaler.

Der måtte en stor flyttebil til, da Kaj Paaske fornylig skulle hente ca. 850 apparater, som han havde købt af 2 samlere på Møn.

Udover artiklen om Radiomuseet i Fuglebjerg kan medlemmerne af Radiohistorisk Forening Vest læse følgende artikler i det første nummer af Resonans i 2008:

**Fhv. B&O-ingeniør Knud Holst fortæller om et helt liv med transistorer på fabrikken i Struer
B&Os chefdesigner David Lewis skildrer sit liv og sine designopgaver for B&O**

**Den svensk-danske designer Jan Trägårdh snydt for at blive nævnt i Jens Bangs bøger om B&O
B&O-radioen BEO fra 1964 og 65 blev aldrig blev nogen succes i Danmark**

Langt om længe er Struer Museum klar til at åbne det nye B&O-museum under glas-pyramiden

Struer Museum har stiftet en B&O-klub, hvis medlem-

mer skal bistå det nye B&O-museum

**Sankthansaften 1935 afbrændte B&O omkring 150 radio-
er, der var blevet umoderne, på et bål**

**Løsningen på "Hvad er det?"-opgaven i sidste nummer
er: dele til en luftskibradio produceret af Telefunken**

**Ny "Hvad er det?"-opgave: Hvilken kendt dansk designer
har tegnet denne radiogrammofon?**